

EKONOMİ POLİTİK

Borçlan, Tüket, Büyü!

Erinç Yeldan, 22 Haziran 2016

Ulusal ekonomi 2016'nın birinci çeyreğinde yüzde 4.8 büyüme gösterdi. 2015'in son çeyreğinde gözlenen yüzde 5.7'lik büyüme ile birlikte, ekonominin durgunluk içerisindeki dünyaya inat, "canlılık" içinde olduğu savlarından geçilmiyor. Gerçekler böyle mi? Büyümenin ardında yatan unsurlar neler? Ve büyüme ne kadar sağlıklı?

Ekonomiyi sürükleyen ana unsurlar değerlendirildiğinde büyümenin ardında yatan temel etkenin özel tüketim harcamaları olduğu görülüyor. Özel tüketim harcamaları milli gelir üzerine yapılan harcamaların yüzde 70'ini oluşturuyor ve büyüme hızı yüzde 6.9'a ulaşmış durumda. Özel tüketim harcamalarının artış hızı 2015'in son çeyreğinde yüzde 4.7 idi ve bu dönemde de büyümenin ana unsurunu oluşturmaktaydı. Tüketim harcamalarındaki artışı körükleyen etkenlerin başında son bir buçuk yılda Türkiye'ye akın eden 3 milyon Suriyeli mültecinin yarattığı ek talep geliyor. Gündelik ücretleri 7 TL'ye kadar iten bu dibe doğru yarıştan ulusal ekonominin en marjinal, kayıt dışılığın pençesine sıkışmış en sömürgeci kesimleri nemalanıyor. Etnik ve dinsel kökenli ögelere dayalı sömürü, ucuz işçiliğe dayalı taşeron işletmelerde kayıt dışılık ile kol kola sürdürülüyor.

Üretim potansiyeline yapılan sabit sermaye yatırımları ise yüzde 0.1'lik gerilemeyle durgunluk içerisinde gözüküyor. *Özel* yatırımlardaki gerileme ise yüzde 0.3'e ulaşmış. Yani ekonominin potansiyel kapasitesini arttıracak yatırımlar gerilerken, ekonomi tüketim çılgınlığı içerisinde.

Ekonomik büyümenin sektörel düzeydeki itici gücü ise inşaattan geliyor. 2015'in son çeyreğinde yüzde 5.4 büyüyen inşaat sektörünün 2016'nın ilk çeyreğindeki büyüme hızı yüzde 6.6'ya sıçramış. Dünya Bankası verileri inşaat faaliyetlerindeki yoğunluğun "küresel" boyutlarda olduğunu ve Türkiye'nin dünyadaki tüm özel sektör inşaat yatırımlarının yüzde 40'ını gerçekleştirdiğini vurguluyor. Dünyadaki toplam 111.6 milyar dolarlık özel altyapı yatırımlarının 44.7 milyar doları Türkiye kaynaklı. Dünya Bankası'nın hesaplarına göre, 2002'den bu yana ortalama büyüme hızı yüzde 6.9 ile inşaat sektörü ekonominin en hızlı gelişen sektörleri arasında yer almakta.

Peki bu harcamaların ana kaynağı nereden geliyor? Aşağıdaki tablo durumu son derece net özetliyor. Merkez Bankası verileri Türk özel sektör dış borçlanmasının 2010 sonrasında dolar bazında neredeyse iki misli arttığını gösteriyor.

Özel Sektör Dış Borcu (Milyar \$)		
	2010	2016 Nisan
Finansal Kesim	59.1	124.1
Finans Dışı Şirketler	79.6	99.6
<i>Toplam</i>	<i>138.7</i>	<i>223.7</i>

2016'nın Nisan ayı itibariyle 223.7 milyar dolara ulaşan özel sektör dış borçlanması, özel tüketim ve konut inşaatı çılgınlığını besleyen en önemli olanak. Türkiye, borçlanmaya dayalı tüketim sarmalında.